

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 52.

V Ljubljani, 27. grudnia 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Končano je!

+ Leto 1907. gre h koncu. Vsak pameten gospodar uredi koncem leta račune, napravi bilanco, da ve, kako je gospodaril. Tudi mi moramo pogledati nazaj in napraviti pregled o svojem delovanju. Zavedamo se, da smo v polni meri izpolnili svojo časnikarsko dolžnost. Trudapolno je bilo to delo, a sladka je zavest, da smo zadostili svojim dolžnostim v polni meri. Borili smo se kot levi z ljutim našim nasprotnikom, ki nam je neprestano kradel čast, poštenje in dobro ime na katoliški verski podlagi. Napovedal nam je boj na življenje in smrt; sprejeli smo rokavico, ki nam jo je od peklenskega smrada pod noge vrgla blagoslovljena roka. Z lahkoto in veliko mirnostjo smo sprejeli boj; neustrašeno in z veliko pogumnostjo smo sukali meč uma, logike in morale tako, da stoji danes naš najljutejši sovražnik osramočen, nag in strt pred našimi nogami. Izbili smo mu iz rok orožje, potegnili mu z obraza svetohlinsko krinko ter ga pokazali v nagoti vsemu svetu. Na gorostasne naše dokaze, do skrajnosti izzvan — ne more dati niti enega stvarnega odgovora.

Naše trudapolno delo, naša vztrajnost in naš v obupnosti velik pogum so imeli tudi krasne uspehe. Naš sovražnik je moral v lastno svojo sramoto priznati, da tiči že več desetletij v močvirju. Priznanje je prvi korak k poboljšanju. Prihodnji čas daj, da bi se res poboljšal naš klerikalizem, ki tiči ves do grla v blatnem močvirju. Iskreno želimo, da bi bil enkrat konec bratomornemu boju. Še iskrenejša je pa naša želja, da bi učiteljstvo, ki posvečuje vse svoje dušne in telesne moči šoli, odgoji in narodni blaginji, v miru in brez ovir moglo izpolniti svoje svete stanovske dolžnosti.

Nismo mirovali in počivali niti en dan v preteklem letu; lahko rečemo, da smo ves čas posvečevali svojemu listu. Od tovarišev, somišljenikov in prijateljev so nam dohajala pohvalna in bodrilna pisma. To je dvigalo naše moči, dostikrat oslabele od prenapornega dela, da smo vztrajali ter sveto in vestno služili svoji odgovorni nalogi.

Neustrašeno smo tudi v preteklem letu govorili za izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva. Stali smo v tem boju zvesto ob strani vsemu ostalemu avstrijskemu učiteljstvu, in upanje nas navdaja, da se ta desetletni boj naposled konča s sijajno zmago. Kadar se zgodi to, se bomo lahko ponašali tudi mi, da smo mnogo pripomogli do ugodne rešitve tega perečega vprašanja.

Naša mirna vest je naše najlepše plačilo. Kar smo mogli in imeli, smo dali učiteljstvu. Svoj list smo pisali takorekoč s svojo srčno krvjo. Več ni bilo mogoče. Zato pa smemo od tistih, ki smo delali zanje, tudi zahtevati, da store oni kaj za nas: hočemo vsestranske gmotne in duševne podpore tudi v bodočem letu. Naš list naj se širi in razširi vsepovsod tudi v neučiteljskih, nam naklonjenih krogih! Da se to zgodi, naj poskrbet tovariši in tovarišice, ki so našega mišljenja.

K ugledu našega lista, ki ga dostikrat citirajo učiteljski in neučiteljski listi tudi neslovanskih narodov, je dosti pripomogel inseratni del. Ta del menimo vprihodnje še razširiti, zato naj učiteljstvo nabira inseratov, ker so ti tudi naša gmotna podpora. Kakor mi za druge, tako drugi za nas! S skupno podporo se dvigne naša skupna moč.

Naš trud je rodil tudi lep sad v širni javnosti. Nam naklonjeni časopisi so izjavili, da je razsodna javnost z učiteljstvom. — To leto je naš učiteljski parlament v Radovljici rodil krasne sadove. Širna slovanska javnost se je bavila z laskavo pohvalo o naši organizaciji, disciplini, delih in uspehih. Zasnovevali smo krasen načrt za skupno delo med ljudstvom. Dogovorili smo se natančno o nadaljnjem delovanju v bodočnosti. V slogi je moč, v delu pa zmaga! Neumorno smo delali doslej, tako in še trudapolnejše delo nas čaka v bodočnosti.

Končano je leto, a dela na polju prosvete, za blaginjo našega naroda nas čaka še v obilni meri. Kakor se nismo bali dela in truda v veliki bedi do sedaj, tako se ga ne strašimo v bodočnosti. Torej vsi na krov, končano je leto, a delo se komaj pričinja!

Ponemčevanje ljudskih šol v mariborskem okraju.*)

Še ne pridemo do sape, kar smo zvedeli o nečuvnem napadu krajnega šolskega sveta v Karčovini-Leitersberg, kjer obiskuje nad 300 slovenskih in 48 nemških otrok tamošnjo štirirazrednico, na tamošnje prebivalstvo s predrznim sklepom, uvesti nemški kot izključno učni jezik v vseh razredih, in že vre zopet na pohorski strani, sedaj v trgu Št. Lovrencu nad Mariborom. Na tamošnji štirirazrednici je nastavljena poleg vse-nemških učnih oseb (Mogge, Schatz in Tilke Dragatin) hči neke

*) Slovenski listi naj bi ponatisnili ta članek!

tamošnje tržanke, ki pa ima napako, da je iz pristno slovenske hiše Pernatove. In to je lovrenškim mogočnjakom dovolj. Akoravno je kvalifikacija učiteljstva šentlovrenškega dopisniku še do pred kratkim bila znana do pičice, nočem govoriti o nji, ker je to še dandanes tajna stvar, a na ves glas hočemo povedati s posebnim poudarkom, da je gospica Pernatova izborna učiteljica-odgojevalka, na kateri bi bilo šentlovrenčanom le čestitati, ako bi nje sploh vredni bili; pa denuncijanstvo slovenskonaprednega učiteljstva v Št. Lovrencu je bilo že od nekdaj na dnevnem redu (Poljanec, Schell) in kar se ne da doseči z denuncijantstvom, to mora iti z drugimi sredstvi. Kratko rečeno: slovensko učiteljico Pernatovo so lovrenški mogočnjaki, sami „Südmarkovci“, ne upoštevaje dejstva, da stoji imenovana neposredno pred izkušnjo usposobljenosti, postavili pred duri s tem, da so dali njeno mesto v stalno nameščenje razpisati s pripombo, da zaradi prostega stanovanja in proste kurjave, kar je združeno s to službo, vsak prosilec zamore pri krajnem šolskem svetu zvedeti za pogoje, pod katerimi dobi te beneficije, da mu ni treba kampirati pod kakim rdečim dežnikom zadaj za šolskim poslopjem. In v čem obstoje ti pogoji? „In der deutschen Gesinnung“, se ti bo odgovorilo, dragi moj! Ali se ne pravi to, naš mladi naraščaj s takimi sredstvi naravnost demoralizirati? Vsa okolica šentlovrenškega trga je odlično slovenska, slovenski je po rodu tudi z malimi izjemami ves trg.

Značajni tovariši — tovarišice! Niti eden naj ne zastavi peresa za imenovano službo, ki se oddaje samo iz obeh deželnih jezikov izprašanim učnim osebam z „deutsche Gesinnung“. Pokažimo, da ne gre pometati z nami, kakor s kako komu ne ljubo postano rečjo, ugledu vsega stanu našega na kvar. Čas bi pač bil nastaviti metlo v Št. Lovrencu, pa drugod, pri glavi in tako zapored naprej; saj še neka zadeva Moggejeva do danes ni v jasnem, in sicer ona, ki jo je proti njemu izprožilo tamošnje orožništvo pred par leti. In mi naj gledamo brezskrbno, kako se nam na naše slovenske šole vsiljujejo gojenke nemškega deželnega učiteljskega v Mariboru? „Klin s klinom!“ naj bo tu tudi naše geslo, a ne samo na papirju, ampak tudi v dejanju!

Fran Slemenšek.

Neizprosna, kruta smrt je zopet posegla v učiteljsko družino; iztrgala nam je dne 11. t. m. milega tovariša, upokojenega nadučitelja **F r a n a S l e m e n š k a**. Blagi pokojnik je bil zaradi bolezni in drugih okolščin primoran stopiti v pokoj. Bil je v pravem pomenu besede učitelj — trpin. Za svojega službovanja, vključno s svojo požrtvovalnostjo za šolo, je moral rajni kupo grenkosti izprazniti do dna. Mož je bil občutljiv, in bridko ga je zadelo vsako pristransko postopanje napram njegovi osebi. Ravno v tem je iskati kal njegove bolezni in prerane smrti.

Služboval je v raznih krajih, nazadnje v Podčetrtku, kjer je tudi stopil v zasluženi pokoj. Kako je bil rajni priljubljen, je pričal njegov krasni pogreb. Udeležilo se ga je mnogo tovarišev in tovarišic od blizu in daleč. Pretresljivo je bilo petje tovarišev pred hišo žalosti in ob grobu ter ni bilo najti očesa, ki se ne bi bilo porosilo za blagim pokojnikom. Pogreba se je udeležila šolska mladina, istotako njegovi nekdanji učenci, zatopljeni v molitev za svojega učitelja-dobrotnika. Požarna bramba je nesla rajnega k zadnjemu počitku, udeležba ljudstva pa je bila vključno slabi poti res velika.

S svojo prijaznostjo in dobrotljivostjo si je prikupil srca vseh, in ostane nam vsem v neminljivem spominu.

Boj za šolo in Slovenci.

Uredništvo „D o m o v i n e“ nas opozarja na uvodnik v 145. številu imenovanega lista s prošnjo, naj ga ponatisnemo. S tem ustrezamo tej prošnji. Članek se glasi:

Letošnji katoliški shod se je vršil na Dunaju, potem ko se je bil Beck že podvrgel Luegerjevi stranki. Udeležili so se ga ne samo Nemci, ampak tudi klerikalci vseh drugih narodnosti v Avstriji, ki so s to udeležbo jasno izrekli, da pojdejo pod Luegerjevo zastavo in njegovim vodstvom v boj, kakor bi rekel „Slov. Gospodar“, za naše „narodne in verske svetinje“. V tem boju za naše „narodne in verske svetinje“ bo določal taktično postopanje pa Nemeč Lueger, „najboljši mož“ v Avstriji. Kdo bi se čudil, da je vodjo kršč. socialcev prevzel občutek zmagošnjosti, ko je videl pred seboj zbrane ne samo svojih zvestih nemških somišljenikov, ampak tudi svoje nenemške vazale, ki mu prise-gajo svojo brezpogojno vernost in pokornost v boju proti napredku in prosveti. Vsvesti si svoje moči so voditelji kršč. soc. proglasili svoj program: Lueger vlada Dunaj, princ Lichtenstein dolineavstrijski dež. zbor. Weisskirchner je predsednik zbornice, Ebenhoch in Gessmann sta ministra; Piusverein organizuje moči za povzdigo klerikalnega časopisja, Bonifaciusverein širi klerikalne misli v najširše vrste prebivalstva in katoliški Schulverein se pripravlja v prisotnosti članov vladarske hiše in zastopnikov vlade ter naprednega naučnega ministra na to, da razvname agitacijo za uvedbo verske šole v Avstriji. Dr. Schwarz (predsednik kat. Schulvereina) zahteva odstranitev ali premenitev drž. šol. zakona, dr. Mayer zahteva uvedbo Marijinih bratovščin za srednje šole in dr. Lueger poudarja potrebo pridobitve vseučilišč v Avstriji in upa, da se njegovi stranki to tudi posreči ter da jih bo mogla zopet vrniti cerkvi, ki je te visoke šole baje osnovala.

Plod tega napornega dela klerikalcev je bil do sedaj jako uspešen. Posrečilo se jim je z znano šolsko novelo od 1883. l. ljudsko šolo podrediti cerkvi in od te dobe napredujejo dosledno korak za korakom proti svojemu smotru, ki se imenuje konfesionalna šola. Lichtensteinov in Ebenhochov predlog o poklerikaljenju šol sicer nista bila uzakonjena, a česar niso klerikalci

Njegovi žalujoči rodovini izrekamo naše najgloblje sožalje ob tej nenadomestljivi izgubi s tolažbo, da je tudi nam hudo!

Anton Foerster.

Znameniti, da, najznamenitejši slovenski glasbenik, gospod **Anton F o e r s t e r**, je praznoval dne 20. t. m. svojo sedemdesetletnico.

Rojen je bil jubilar 20. decembra 1837. v Osenicah na Češkem kot sin **l j u d s k e g a u č i t e l j a**, ki mu je dajal prve nauke o glasbi. Glasbi se je posvetil šele, ko je l. 1864. dovršil pravniške študije na praškem vseučilišču. Glasbi se je posvetil po vplivu češkega mojstra Smetane, na čigar glasbenem zavodu je poučeval že kakor visokošolec v igri na klavir. Prvo samostojno službo je nastopil meseca januarja 1865. v Senju na Hrvaškem kakor organist in pevovodja tamošnje stolnice. Meseca julija 1867. se je preselil v Ljubljano kakor zborovodja Čitalnice in kapelnik dramatičnega društva. Leta 1868. je bil imenovan za glasbenega vodjo v stolnici in od leta 1872. dalje je poučeval tudi v petju na gimnaziji in realki. Leta 1876. je po njegovem prizadevanju Cecilijino društvo otvorilo orglarsko šolo, kateri je Foerster še danes glasbeni vodja in prvi učitelj. Foerster je deloval toliko v cerkveni kolikor posvetni glasbi.

dosegli potom zakonov, so dosegli v praksi potom upravnih naredb. Z omenjeno novelo so zlomili načelo o šolski obveznosti; uveden je bil poldnevni pouk, ljudska šola še vedno ni brezplačna, dogmatika vpliva na didaktiko in vpliv cerkve na šolo postaja od dne do dne bolj odločilen. V naučnem ministrstvu sede na vplivnih mestih odločni klerikalci, v šolskih svetih vseh in tudi najnaprednejših dežel sedi cela vrsta kanonikov in cerkvenih dostojanstvenikov, učiteljev bi pa tam zaman iskali. 1882. l. je bil izdan nov organizacijski statut za učiteljska, s katerim je bil znižan nivo učiteljske izobrazbe. Pa tudi to klerikalcem še ni zadostovalo. Pozvan je bil v naučno ministrstvo znani klerikalec Hirn, katerega prizadevanja, še bolj znižati izobrazbo na učiteljskih, je preprečila budnost češkega učiteljstva. V osnovnih šolskih zakonih se govori o vseučiliškem kurzu za učitelje, v noveli od 1883. l. je to odstranjeno.

Meščanska šola je životarila in životari še dandanes, za izobrazbo meščanskega učiteljstva se nihče ne briga. Meščansko šolstvo, ki v tujini povsod prospeva, ki je pravi blagoslov prebivalstvu za poljedelstvo, trgovino in obrt, ne stoji pri nas v Avstriji na višini naše dobe — in mi Slovenci sploh nimamo nobene meščanske šole.* Enako zanemarjene so tudi nadaljevalne šole.

Da je temu tako, da se naše šolstvo ne samo ne razvija, ampak da naravnost nazaduje, treba pripisovati sistematičnemu, tajnemu delovanju klerikalcev na odločilnih mestih, v uradih in šolskih korporacijah. Sedaj pa se je čutil klerikalizem dovolj močnega, da javno nastopi in naskoči naše šolstvo, da si ga popolnoma podvrže. Predsednik katol. Schulvereina, dr. Schwarz, je priznal, da so potom upravne prakse pač mnogo dosegli, da jim pa to ne zadostuje več in da zahtevajo premeno osnovnega šolskega zakona. Premenjen mora biti posebno paragraf, ki pravi, da naj bo pouk v posvetnih predmetih prost vsega verskega vpliva. Čeprav je to v duhu zakona izrečeno, bi se moralo po zahtevi dr. Schwarza kakor rak odstraniti in nadeja se, da se najde razumen kirurg, ki bo ta ured izrezal.

* Razen v Postojni.

Ured.

Kakor glasbeni pedagog je podal Foerster slovenskemu narodu pevsko šolo, pesmarico po številkah, nauk o harmoniji, generalbasu in modulaciji ter klavirsko šolo. Ustvaril je s temi izdajami slovensko glasbeno terminologijo.

Plodovit je Foerster kakor skladatelj tako cerkvenih kakor posvetnih del. Posvetni slovenski glasbi je podaril Foerster moške, mešane in ženske zборе, vokalne in s spremljevanjem orkestra, samospeve, dvospeve, četverosppeve, klavirske skladbe. Število njegovih glasbenih del je jako veliko. A vse, kar pride izpod njegovih rok, ima pravo umetniško ceno in stalno vrednost. Če kdo, pozna njegova dela učiteljstvo, ki je malone edini faktor, širer lepo in plemenito glasbeno umetnost med preprostim narodom. Leta 1872. je zložil opereto „Gorenjski slavček“, ki je pač najpopolnejše slovensko delo svoje vrste. — Slovenski narod je zato dolžan, da se hvaležno spominja moža, ki je znamenito deloval na kulturnem polju slovenskem.

Foerster je velik mojster, in nanj bi bil lahko ponosen vsak narod. Ponosni smo nanj tudi Slovenci, ki si je med nami ustanovil svojo drugo domovino.

Tudi slovensko učiteljstvo se pridružuje mnogojnim njegovim čestilcem, kliče mu ob sedemdesetletnici, ki jo je učkal zdrav in čvrst na duhu in telesu: Še mnogo, mnogo let v čast in slavo slovenski glasbeni umetnosti!

E. G.

Klerikalci pridno snujejo v zadnjem času gimnazije, vzgajališča in konvikte in čuvajo, da vlada imenuje na vsa vplivnejša mesta v šolski upravi njih somišljenike ali služabnike. Narodnostne prepire zvito izkoriščajo sebi v prid; vsi narodnostni, kulturni, socialni in gospodarski spori naganjajo zaradi tega vodo na njih mlin.

Pri sedanjem kurzu šolske politike je postala Avstrija pravi eldorado samostanskih šol, dekliških licejev, učiteljskih in gimnazij. Država ni izpolnjevala svojih dolžnosti, ženski redi so razumeli duh časa. 1890. l. je bilo v Avstriji še samo 7 samostanskih šol; večinoma učiteljskih. Od 1890 do 1900 je bilo osnovanih 9 novih in od 1900 do danes zopet 14 novih, tako da imajo danes ženski redi nič manj nego 25 ženskih učiteljskih v svojih rokah ali skoraj toliko kot država in občine skupaj!

Tak je položaj dandanes v Avstriji sploh, pri nas na Slovenskem je pa vse to še mnogo hujše.

Kako je z našo ljudsko šolo, nam bo jasno, ako pomislimo, da v deželnih šolskih svetih (štajetskem in koroškem) nimamo nič vpliva, v tržaškem malo, ostaje nam torej edini šolski svet kranjski — o tem si pa na prstih lahko seštejemo, kdaj bo popolnoma v klerikalnih rokah. Kaj bo potem, o tem nas poučujejo dr. Lampe, dr. Krek in ostali voditelji S. L. S. na vseh shodih, na katerih z vso strastjo in gorečnostjo neizprosnih fanatikov vnemajo v nezavednem ljudstvu sovraštvo do sedanje ljudske šole in še posebno do naprednega učiteljstva. Z nenavadno ognjevitostjo in srditostjo napovedujejo boj in maščevanje vsem onim učiteljem, ki so na učiteljskem shodu v Radovljici zahtevali, naj ostane sedaj veljavni državni osnovni šolski zakon neizpremenjen v veljavi. Da so klerikalci nedosežni mojstri maščevanja, preganjanja, zatiranja in mučenja svojih političkih nasprotnikov, je znano. Zgodovina človeštva ne pozna krutejših in brezsrčnejših preganjalcev kakor so klerikalci; ko jim pade kranjski deželni šolski svet v roke, se bodo vrgli z vso svojo nakopičeno srditostjo na ljudsko šolo in z vso brezobzirno maščevalnostjo na napredno učiteljstvo, ki jim bo izročeno na milost in nemilost.

In učiteljstvo bo stalo v tem boju samo brez prave in zadostne opore v preprostem narodu in vrstah razumništva. Začela se bo doba ovajanj, spletkarenja in hinavskega klečeplaztva — in ljudska šola, ki naj bi nam odgajala mladino, nam jo bo zastupljala — v večjo čast in slavo slovenskih Luegerjancev ali S. L. S.

Na vsem Slovenskem imamo eno samo višjo dekliško šolo v Ljubljani, ki jo vzdržuje ljubljanska občina, zato pa imamo na svojih tleh dolgo vrsto nemškutarskih in italijanskih samostanskih dekliških šol. Kaj čuda torej, da je naše ženstvo še tako narodno nezavedno in — ne pobožno, to bi ne bilo nič slabega — ampak tercijsko! Če je klerikalcem res kaj do slovenske narodnosti, zakaj ne poslovenijo teh samostanskih šol! Zakaj s tako skrbnostjo negujejo nemškutarstvo v našem ženstvu? — In slovenska javnost, ki tako vzdihuje, da nimamo zavednega, v resnici izobraženega ženstva, zakaj se prav nič ne bavi s tem vprašanjem, zakaj molči in topo strmi, namesto da bi dannadan kazala na ta ognjišča nemškutarskega tercijskega in nazadnjaštva? Če nam je kaj potrebno, so nam potrebne dobre posvetne dekliške meščanske šole, na katerih bi se naše hčere odgajale v zdrave, pametne in zavedne slovenske žene, ki bi razumele svoj položaj v narodu in važnost izobraženega ženstva za zdrav razvoj vsakega. posebno pa majhnega in teptanega naroda, ki je opt samo nase in na svojo moč v trdnem in mučnem boju za svoj obstanek.

Pa pojdimo dalje! Na Slovenskem nimamo še nobene slovenske gimnazije, pač pa imamo eno škofovo na Kranjskem in druga se nam pripravlja v Gorici; nimamo nobenega posvetnega odgojevališča, nobenega posvetnega zavoda za srednješolce, pač pa celo vrsto škofovskih zavodov, v katerih se odgajajo slovenski gimnazijci v enostranskem, zagrizeno klerikalnem duhu. Ti duhovski zavodi so popolnoma v duhovskih rokah, in duhovniki trde, da so bili osnovani in da so vzdrževani z izključno duhovskim denarjem. Mogoče je pač, da so duhovniki darovali za te zavode kaj več ko posvetnjaki, vsega pa gotovo niso dali in bi torej tudi ne imeli pravice zahtevati od svojih gojencev, da jim za ono hrano in stanovanje žrtvujejo svoj duševni razvoj, svoje mišljenje in svojo neodvisnost.

Slovenski narod pa svojega duhovstva „dobrotljivost in skrb za mladino“ drago plačuje s tem, da mu velik del njegovega dijaštva v najlepši dobi, ko mu duh raste in razum dozoreva, na teh duhovskih zavodih zakrknjuje in v enostranosti in strankarstvu propada. Škodo, ki nam izvira iz te popolnoma napačne in kvarne vzgoje, vidimo v javnem življenju, kjer nam tako primanjkuje vsestransko izobraženih, vseh predsodkov prostih mož, z velikim, širokim obzorjem, prostim poletom, mož, zmognih čiste požrtvovalnosti in činorodne ljubezni do svojega naroda.

In kako je na nemških gimnazijah za Slovence? Kak duh veje na teh učiliščih in vzgojališčih naše mladine? Na vseh teh šolah je po navadi glavna oseba katehet, ki tudi javno ali vsaj tajno ovlada učiteljstvo in dijaštvo na svoji gimnaziji, ne po premoči svojega duha, ampak po svojih zvezah, ki mu donesajo še toplo vsako besedo, ki jo izreče profesor na katedru ali pa dijak v prijateljskem pogovoru. Vse, kar se na naših gimnazijah govori, pride po zvezah v katehetovo cenzuro, in ta daje potem vse, kar se mu zdi nevarnega, višjim oblastvom na znanje in v uradno porabo. V najnovejši dobi imajo kateheti v svojih mladih profesorskih somišljenikih v tem oziru izvrstno uporabne pomagače — in duh ovaduštva in nezaupnosti cvete in raste na korist klerikalizma in na neprecenljivo škodo slov. naroda.

Navedel sem le nekoliko vsem znanih in neutajljivih dejstev, da se malo zamislijo tudi oni, ki vedno trde, da nam Slovencem klerikalizem ni nevaren. Kdor razmišlja o našem šolstvu in še vedno pravi, da nam klerikalizem ni nevaren, temu pač ni pomagati.

In kako je prišlo do tega, kdo je kriv, da je duhovstvo dobilo našo mladino popolnoma pod svojo oblast, da je zavaladalo nad šolami, zavetišči in vzgojevališči? Temu je kriv baš oni stari in v večini našega posvetnega razumnštva tako globoko ukoreninjeni verski in politični indiferentizem, katerega izraz je bilo naše slogaštvo in rodoljubje, ki je bilo že popolnoma potolaženo, če mu je kdo le namignil, da je Slovenec. Te sorte rodoljubje in slogaštvo je krivo, da je duhovstvo zavaladalo nad vsem, tudi nad onim, kar so posvetnjaki ustvarili za posvetnjake, to je tudi krivo, da se o šolstvu, o deških in dekliških vzgojevališčih ne govori, da se niti ne sme govoriti iz strahu, da bi se duhovništvu ne zamerilo. Iz same strahopetnosti pred tem stanom mu plačuje slovenski narod najhujši tribut, kakršnega ni nikdar plačeval svojim najhujšim tlačilcem — prepuščajoč mu svojo mladino, da jo vzgaja v klerikalni zagrizenosti, enostranosti in fanatičnosti in jo s tem dela nesposobno za uspešno konkurenco s svojimi prosto in brez predsodkov odgojenimi narodnimi nasprotniki Nemci in Italijani. Kdor ne vidi, da nas vede to po najkrajši poti v pogubo, ta je slep. Za one pa; ki to vidijo in spoznajo, je zadnji čas, da se zdramijo in gredo na obrambo!

Goriško šolstvo.

Iz sej c. kr. okr. šol. sveta goriškega z dne 11. in 13. grudna t. l. nam poročajo:

Uradna naznanila se vzemo v znanje. Zaradi bolezni se dovoli daljši dopusti: gdč. Jug Ani, učiteljici v Oseku, ki jo nadomestuje gdč. Josipa Kuntih, gdč. Bizjak Rožici v Dornbergu, nadomestuje gdč. Marija Trdanova, gdč. Eržen Ljudmili v Ozeljanu, nadomestuje Lapanje Ivanka, g. Golji Francu v Levpi, nadomestuje g. Josip Lasič, in Gorjupu Alojziju, nadomestuje Kodrič Artur. Eni gospodični se dovoli olajšanje, dokler okreva.

V. petletnina se dovoli g. Bajtu Fr., nadučit. v Ajdovščini, ter uredi III. in IV. petletnina Cenciú Davorinu, nadučitelju v Št. Ferjanu. Prošnja g. Pavlice Urha za II. petletnino se ne reši do končne rešitve tozadavnega utoka.

V okraju je 94 ustanovljenih mest za učitelje in 44 mest za učiteljice. Na podlagi teh mora biti v smislu § 3. zakona z dne 14. prosinca 1906., št. 10, 28 učiteljev in 13 učiteljic v I. plačilni vrsti, 38 učiteljev in 18 učiteljic v II. ter 28 učiteljev in 13 učiteljic v III. plačilni vrsti. 1. prosinca 1908 se pomakne Strgar Franc, nadučitelj v Desklah, v I. plač. vrsto, Adolf Persič, učitelj pri Voglarjih, Zajec Josip, učitelj na Ligu, in gdč. Klančič Emilija, učiteljica v Podgori, v II. plačilno vrsto.

Prošnja krajnega šol. sveta v P. za uvedbo celodnevne pouka v III. šolskem letu se vrne v izpopolnitev. Zavrne se prošnji dveh krajnih šolskih svetov v zadevi združitve nad. teč. z vsakdanjo šolo, ker je protipostavno. Zavrne se ponudba društva „Lega nazionale“, s katero bi se spravila italijanska ljudska šola v Podgori v društvene prostore, kjer se že nahaja italijanski otroški vrtec.

Dovole se razne naprave, poprave, likvidirajo računi in olajšave glede šolskega obiskovanja. Potrdi se računski zaključek za leto 1906. in preudarek za l. 1908. Iz preudarka je posneti, da znašajo stroški za:

učiteljske plače	178.030 K
petletnine	24.038 „
opravilne doklade	11.000 „
odškodnino za stanovanja	20.840 „
nagrade (učit. ž. r. del, katehetom in 600 K podpore)	16.190 „
najemščina	8.900 „
pisarnški počesek	2.134 „
kurjava in svečava	5.969 „
snaženje	3.960 „
šolski vrti	1.000 „
učni pripomočki	400 „
pohištvo	2.000 „
okrajna učit. knjižnica	700 „
okrajna in deželna konferenca	1.400 „
poprave	5.000 „
zidanje	30.000 „
odškodnina udom okrajnega šolskega sveta	700 „
neprevidljivi stroški	2 000 „
Skupaj	314.261 K

Dohodki:

Stalni prispevek dež. zaloge	71.100 K — h
iz dež. zaloge na dokladi na užitnino	42.000 „ — „
razni dohodki	1.583 „ 30 „
Skupaj	114.683 K 30 h

Prenos . . . 114.683 K 20 h

Primanjkljaj se pokrije z 72 % (eden % več kakor leta 1907) doklado na vse direktne davke z izrednimi dokladami, ki znašajo za 1907 l. — 294.069 K 77 h, od katere vsote se odbije 15.000 K kot odpis zaradi element. nezgod 200.929 „ 68 h

Vsi dohodki skupaj . . . 315.612 K 98 h

ako odbijemo stroške 314.261 „ — „

se pokaže prebitok 1351 K 98 h

kateri znesek se porabi za povišanje pavšala za kurjavo (10 K za šolsko sobo), kar zneske 1320 K.

Iz zneska pod „neprevidljivi stroški“ se nakupi skioptikon.

Ign. Križman.

Upravništvo „Učit. Tovariša“ je odslej: Ljubljana, Gradišče štev. 2.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 11. decembra 1907 je umrla pri sv. Urbanu poleg Ptuja članica društva, gospa Marija Kotzmuth, nadučiteljica soproga. Dedičem sem izplačal 440 K. Tekom meseca pošljem položnice za vplačilo za daljni slučaj smrti, obenem se pa lahko vplača tudi za rezervni zaklad pro 1908, torej za člana 4 K in 10 h kot poštne stroške. Če je oboje skupno poslano, se delo meni olajša in poštni stroški so manjši.

Ig, 25. decembra 1907.

Fr. K. S. Trošt, t. č. predsednik.

Kranjsko.

Zborovanje društva slov. učiteljic se vrši dne 31. decembra 1907, dopoldne ob 10. uri v šentjakovski 8 razrednici v Ljubljani z vzporedom:

1. Poročilo o letošnjem vseavstrijskem shodu učit. delegatov na Dunaju z ozirom na stališče učiteljic;

2. Nasvet, kaj bi društvo učiteljic oskrbelo svojim rednim članom za slučaj bolezni?

Obilne udeležbe se nadeja odbor.

Štajersko.

Celjsko učiteljsko društvo ima 6. januarja 1908 ob 11. uri predpoldne v navadnih prostorih — Nove ulice 9 — po sicer običajnem vzporedu svoj glavni zbor. Razgovarjalo se bo tudi o predružačbi pravil „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

K obilni udeležbi vabi vljudno v imenu odbora

Armin Gradišnik, t. č. načelnik.

Slovenska štajerska učiteljska društva se nujno prosijo, naj blagovolijo takoj odgovoriti na vprašanja v okrožnici I. „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Vse pošiljatve na „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ je vposlati na naslov predsednikov: Franc Koebek, nadučitelj v Gornjem gradu, Savinska dolina.

Seja vodstvenega odbora se vrši v ponedeljek, dne 30. t. m., v Celju.

Upravni odbor „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ je v svoji seji dne 8. t. m. izbral novo vodstvo. Predsednik (ki je obenem prvi podpredsednik „Lehrerbunda“) tov. Franc Koebek, nadučitelj v Gornjem gradu. Odborniki tov. Jos. Mesiček, naduč. v Sevnici, tov. A. Gnus, naduč. v Dolu; tov. A. Pesek, naduč. v Narapljah; tov. Ivan Pušenjak, šol. vod. v Šmihelu nad Mozirjem; tov. I. Šijanec, učit. v Gornjem gradu.

V odbor Lehrerbunda so se izbrali tov. Slane, tov. Gradišnik in tov. Knapič.

Šaleško učit. društvo je imelo svoje zborovanje dne 15. decembra v Velenju. Zbralo se je lepo število učiteljev in učiteljic, a zakaj še ostali niso prišli, ne vemo.

Zborovanje otvori tov. predsednik Koropec. Predvsem pozdravi navzoče, osobito pa g. Hočevarja, ki se je po enoletni odsotnosti, med katerim časom se je pripravljajal za meščanski izpit, zopet povrnil v Šoštanj in gđc. Mathans kot novinko našega društva. Nato se spominja smrti vsem učiteljem dobro znanega tov. V. Strmška, nakar vsi navzoči v znak sožalja vstanejo.

Predsednik prebere došle dopise; otvori pogovor o žalostnih razmerah na mariborskem učiteljskem, pri kateri priliki se je nabralo za četrtoletnike okolo 20 K. G. Nerat poroča o „Zavezinem“ zborovanju od 8. decembra v Celju. Nato pa sledi občni zbor in volitev novega odbora. Izvoljeni so bili: predsednik: Iv. Koropec; blagajnik: Fr. Skaza; tajnik: Miloš Tajnik; pevovodja: Anton Nerat; odbornik: Ant. Valenčič.

Po volitvi še sledijo različni predlogi in informacije. — Slednjič se določi, da se prihodnje zborovanje vrši 2. februarja v Šoštanju.

Književnost in umetnost.

Anton Medved: Za pravdo in srce. Tragedija v petih dejanjih. — Cena 3 K 50. — To je lepo dramatiško delo klasičnega pesniškega jezika in polno življenja. Drama je tudi na ljubljanskem odru učakala časten uspeh. Toplo priporočamo vsem prijateljem izvirne slovenske dramatike.

Zadnja kmečka vojska. Zgodovinska povest iz l. 1573. Spisal Avgust Šenoa. Iz hrvaščine poslovenil L. J. — Ta znamenita Šenoina povest je izšla v gladkem slovenskem prevodu kot peti zvezek Ljudske knjižnice. Stane broš. 1 K 60 h, vezana 2 K 60 h.

Idrijske narodne pesmi. Nabral in harmoniziral za moški in mešan zbor Zorko Prelovec. Natisnila „Učiteljska tiskarna“.

Tako je naslov lični, 24 strani obsegajoči pesmarici, ki jo je priredil dijak 7. razreda idrijske realke, Zorko Prelovec. Brošurica obsega 21 narodnih pesmi, ki jih je nabral Prelovec izključno v Idriji ter jih četveroglasno uglasbil. Od teh je uglasbenih 14 za moški ter sedem za mešan zbor. Nekatere od teh, in sicer tri po številu, je uglasbil tudi za moški in mešan zbor. Kar se naslova samega tiče, bi bilo morda boljše, da bi se izraz „idrijske“ izpuštil, ker se nekatere teh tudi drugod pojo, pa tudi izraz „narodne“ ni popolnoma na mestu, kar priča takoj prva pesem „Rudarska“, ki je bila svoj čas umetno zložena in je le kot edina idrijska slovenska rudarska pesem — ponarodela. Boljši napis bi bil morda: „Narodne in ponarodele pesmi, ki jih pojo v Idriji“.

Harmonizacija teh pesmi je popolnoma preprosta, kar edino odgovarja narodnemu duhu slovenske narodne pesmi. In taka harmonizacija je tudi edino prava, ker sestavlja bistven del iste harmonizacije narodnih pesmi, kakršno si je narod brez skladatelja v resnici ustvaril, poleg tega je pa taka harmonizacija tudi za vsak zbor lahko priucljiva. V novejšem času so se polotili nekateri skladatelji narodno pesem prilagoditi umetni moderni harmonizaciji, a odkrito rečeno, taka pesem izgleda kot „narodna pesem“ tako kakor tista sraka, ki se je odličila s pavjim perjem.

Povsem prikladni a-dur ali as-dur odgovarja popolnoma tonovskemu načinu narodne pesmi za moški zbor.

Težko je določiti, kateri pesmi izmed vse zbirke bi se dalo prednost, omenjeno bodi le, da so vse ljubke in zaradi svoje preproste harmonizacije prav lahko priucljive.

Zeleti je le, da ne bi le idrijski pevci, sosebno mladi idrijski fantje, radi posegali po tej lepi in koristni brošurici, ampak da bi ta knjižica, ki jo je z veliko gmotno požrtvovalnostjo obelodanilo zaslužno „Delavsko bralno društvo v Idriji“, našla tudi drugod kar največ odjemalcev.

Pri tej priliki se opozarja na to delce tudi centralni odbor za nabiranje narodnih pesmi na Kranjskem. A. Š.

S. Gregorčiča „Poezije“ prejmejo člani Družbe sv. Mohorja že prihodnjo jesen 1908. Že danes pa moramo

opozoriti rojake na to knjigo, ki bo tako lepa, kakor ni bila še nobena knjiga slovenskih pesmi. Obsegala bo 12 pol večje oblike (n. pr. kakor knjiga „Pamet in vera“) in bo imela 40 lepih izvirnih slik, večinoma na celi strani. Zasnoval in izdelal jih je domači umetnik, akad. slikar Anton Koželj, pesmi pa je izbral naš dični pesnik Anton Medved; njegovo ime nam je porok, da je nabral na pisani livadi poezij goriškega slavca res najkrasnejše in najbolj duhteče cvetke, tembolj, ker je smel izbirati čisto po svojem okusu. Knjigo bo krasila tudi podoba pesnika s posnetkom njegovega lastnoročnega podpisa in s posnetkom rokopisa krasne pesmi: „Mojo srčno kri škropite!“ — To lepo knjigo prejmejo Mohorjani z ostalimi družbenimi knjigami vred; kdor jo želi vezano, naj doda letnini za preprostejšo vezavo z rdečo obrezo še K 1.—, za elegantnejšo vezavo z zlato obrezo pa še K 2.—. Kar bo še ostalo izvodov te knjige v zalogi, se bodo prodajali po sledečih cenah: Navadna izdaja: za ude: broš. K 3.—, v prt vez. z rdečo obrezo K 4.—; za neude in po knjigarnah: broš. K 4.—, v prt vez. z rdečo obrezo K 5.20. Elegantna izdaja: za ude: broš. K 4.—, lepo vez. z zlato obrezo K 6.—; za neude in po knjigarnah: broš. K 5.40, lepo vez. z zlato obrezo K 7.80. — Nadejamo se, da od prihodnje jeseni naprej ne bo slovenskega salona, niti police v slovenskem kmetem domu — brez „Poezij S. Gregorčiča“, ki se mora umiliti vsakemu slovenskemu sreću. — Opozorjamo pa tudi nato, da zakasnelcem s to knjigo z drugimi vred za 2 kroni v jeseni 1908 ne bomo mogli postreči. Zato naj se vsak pravočasno oglasi za uda, kdor hoče biti deležen te knjige za navadno udnino dveh kron.

Slovenska Matica. 155. odborova seja dne 20. decembra 1907. Predsednik javi, da so od zadnje odboreve seje zborovali: krajepisni, gospodarski in reklamni, tehnični in književni odsek. — Letos izda društvo sledeče publikacije: 1. Zornik IX. 2. Slovenske narodne pesmi 11. snopič. 3. Zabavna knjižnica XIX. 4. Prevodi iz svetovne književnosti IV: Gorski venec. 5. Knezova knjižnica XIV.: Roman Ksaverija Meška: Na Poljani. 6. Hrvatska knjižnica II. 7. Kamniške ali Savinske planine. 8. Letopis za leto 1907. in 9. Slovensko-hrvatski slovar. Knjige bodo do božiča dotiskane, le „Kamniške planine“ se bodo nekoliko zakasnile, ker ni bilo pravočasno klišejev. — Določijo se nagrade pisateljem in urednikom, nadalje recenzenti došlim rokopisom. — Zemljevid slovenske zemlje se prične tiskati po novem letu. Prihodnje leto izidejo knjige: 1. „Trubarjev Zbornik“ (urednik dr. Ilešič), poleg njega še „Bleiweisov Zbornik“ (urednik dr. Tominšek). 2. Knezova knjižnica XV., ki prinese Cankarjev roman: Novo življenje (idejno nadaljevanje „Tujev“). Urednik dr. Ilešič. 3. Zabavna knjižnica XX. pod uredništvom Jos. Kostonjeva. Vanjo pridejo drame, ki so došle Matici, ako bodo sprejete, drugi snopič „Zabavne knjižnice“ bi bil pripoveden. 4. Hrvatska knjižnica III., urednik predsednik, (morebiti pesniška antologija). 5. Kamniške ali Savinske planine II. ilustrovane, urednik Ferd. Seidl. 6. Slovenske narodne pesmi 12. snopič, stanovske, in to vojaške. Urednik dr. K. Štrekelj. 7. Prevodi iz svetovne književnosti: Göthejev Faust I. v prevodu Antona Funtka. 8. Letopis za leto 1908. Urednik tajnik.

V nadaljnji književni program za leto 1909 in 1910 se sprejme: Spominska knjiga o francoski dobi; o 100 letnici Stanka Vraza in Ljudevita Gaja. Razpisale se bodo tri nagrade à 200 K iz Costove in Jurčičeve ustanove, iz zadnje imenovane osobito za leposlovne spise o francoski dobi. Prevodi bodo prinesli morebiti Gunduličevega Osmana, Mickijevičevega Pana Tadeuša in Puškinovega Onëgina. Izdajala se bo poučno-znanstvena knjižnica, n. pr. „Čehi na početku 20. veka“; potreba bo gojiti umetnost po publikacijah Matičinih. — Rešijo se točke iz področja gospodarskega odseka. — Tajnik poroča o prošnjah raznih društev in poedincev za podaritev knjig, o izpremembah pri poverjenistvih, o došlih knjigah in časopisih, o pristopu novih udov in o vplačani članarini.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Politiški pregled.

* **Delegacije.** Dne 20. t. m. se je sestala avstrijska delegacija na prvo plenarno sejo. Predsednikom je izvoljen dr. Fuchs, podpredsednik je vit. Madejski. Med vlogami je Dobernigov predlog glede izpremembe poslovnika in interpelacija Vukoviča o izseljevanju. Dobernigov predlog je sprejet. — Skupni proračun, ki je predložen delegaciji, izkazuje skupni trošek 386,923.102 K. Od tega odpade: na ministrstvo za vnanje stvari 13,266.567 K (578.023 več nego lani), na vojno 298,431.653 K (7,271.607 več nego lani), izredne potrebščine: 13,378.729 K (374.026 K manj). Potemtakem znaša skupna potrebščina za vojsko 311,810.382 K (6,892.581 K več nego lani). Vojna uprava zahteva nadalje 15 mil. K za nabavo novih topov in K 6,360.000 kakor naknadni kredit za izredne stroške l. 1907. — V delegacijah je 16 Nemcev, 9 Čehov, 7 Poljakov, 3 Italijani, 2 Hrvata, 1 Malorus, 1 Slovenec in en Rumunec. Med Nemci je 8 krščanskih socialistov, 6 naprednjakov in 2 socialna demokrata. — Gosposka zbornica je sprejela 19. t. m. po mali debati nagodbo.

* **Saniranje deželnih financ.** Kakor znano, se je zaradi sklepa agrarnih zvez izvolil svoječasno poseben odsek za saniranje deželnih financ. Dne 21. t. m. sta prišla v imenu odseka k finančnemu ministru poslanca Steinwender in Fink ter sta mu izročila sledeči sklep: Z ozirom na to, da so dežele pred velikimi in neizogibnimi novimi izdatki za šolstvo, zdravstvo in deželno kulturo in da so že dosedaj morale čisto v pokritje tekočih izdatkov najemati posojila, nadalje z ozirom na to, da je deželno gospodarstvo nakazano večinoma le na doklade k direktnim davkom, a te doklade se skoraj nikjer ne morejo več zvišati, smatra odsek za nujno potrebo, da se deželnim financam hitro in izdatno pomaga. Zato se pričakuje, da vlada čimprej skliče pripravljeno enketo ter ji pritegne primerno število kmetijskih poslancev. — Ker pa se saniranje deželnih financ skoraj gotovo ne bo dalo izvesti brez poseganja v upravni sistem in vsekakor ne brez izpremembe cellega davčnega zakonodajstva, je potreben provizorij v pokritje deželnih potrebščin za prihodnja leta. Finančni minister je odgovoril, da je pripravljen pritegniti tozadevni enketo primerno število agrarnih poslancev. Tudi se strinja z ustanovitvijo provizorija.

* **Nemci na Kranjskem in njih davčna moč.** Ker kranjski Nemci vedno vpijejo, da plačujejo najmanj polovico, če ne dve tretjini davkov na Kranjskem, dokazuje „Slov. Narod“ na podlagi uradne statistike, da so plačali l. 1904. Nemci od 3 mil. 843.256 K vseh direktnih davkov le K 107.406, torej komaj 3%, od indirektnih davkov 9 mil. 110.380 K pa tudi komaj 3%, tako da ne plačajo Nemci na Kranjskem niti pol milijona, Slovenci pa okoli 12 milijonov kron davkov. In vendar imajo Nemci še tako velike pravice v deželi. Slovenski klerikanci pa jim jih bašejo v žepe!

* **Nazaj iz Amerike.** Trgovinsko ministrstvo se peča z vprašanjem o povratku ameriških izseljencev. Preskrbeti hoče dela Avstrijem, ki se povrnejo iz Amerike. Ustanoviti nameravajo lastni državni delavski zavod. Sklicati nameravajo tudi enketo, ki se je udeleža pred vsem parlamentarci. V tej zadevi se vrši posvetovanje v trgovinskem ministrstvu.

* **Pogajanja z bosanskimi mohamedanci.** Iz Sarajeva javljajo, da se prično baje dne 5. januarja 1908 pogajanja med zastopniki bosanske vlade in mohamedanci glede organizacije cerkvenih in šolskih stvari bosanskih in hercegovskih mohamedancev. Baron Burian je mohamedancem obljubil, da jim hoče iti na roko v vseh kulturnih vprašanjih.

* **Tajni konsistorij.** V tajnem konsistoriju je imenoval papež štiri kardinale, namreč marseljskega in reimskega škofa in dva kurijalna prelata. Ob tej priliki se je zopet spravil proti modernizmu in prosil Boga, naj jih razsvetli.

* **Flotni program Združenih držav.** Kakor poročajo iz Washingtona, ne zahteva urad vojne mornarice za leto 1908. nič manj nego 28 novih ladij, ki bodo stale okoli 130 milijonov kron.

* **Deželni zbor za Bosno in Hercegovino?** Skupni minister za finance, baron Burian, je bil sprejet od cesarja v avdijenci, da ga obvesti o tekočih poslih. Minister je cesarja

obvestil tudi o svojem inšpekcijskem potovanju po Bosni in Hercegovini. O tej priliki je bilo govora, kakor pravi neka korespondenca, tudi o bodočem bosanskem deželnem zboru. Predpriprave za ustanovljenje zbora v Bosni in Hercegovini niso v najboljem razvoju. Ista vest dostavlja, da bodo v kratkem sklicani zastopniki vseh stanov ter se bodo na tem sestanku posvetovali o načinu, kako bi se ta deželni zbor uredil. — Z Dunaja pa poročajo srbskim listom vest, da se v tamošnjih diplomatskih krogih pričakuje v dveh ali treh mesecih veliko iznenadenje, in sicer bi Avstro-Ogrska imela anektirati Bosno in Hercegovino. Govori se, da so Rusija, Italija in Angleška privolile v to in da ne bo od teh strani nikakih prigovorov; samo so se bali, da bi minula cesarjeva bolezen utegnila to namero preprečiti. Sedaj, ko je ta bojazen izginila, se zdi, da se v kratkem uresniči davna želja dunajskih dvornih krogov.

* **Skrb za bolnike in invalide na Francoskem.** Temeljem zakona z dne 15. julija 1903. l. ima vsak neimovit francoski državljani v boleznih pravico do brezplačne zdravniške pomoči na svojem stanovanju ali pa v bolnici. — Temeljem zakona z dne 14. julija l. 1905. ima vsak neimovit francoski državljani, ki je prekoračil 70. leto svojo dobo in je slab in invaliden, pravico do preskrbljenja v javnem hospiciu ali zavetišču.

Vestnik.

Dvojno božično darilo. Tudi mi smo dobili za svete božične praznike lepo darilo, in sicer kar dvoje daril: eno od „Slovenca“, drugo od „Slovenskega Naroda“. Ta dva lista sta si bila do zadnjih dni hudo v laseh, sedaj pa sta se zedinila v iskrenem prijateljstvu do učiteljstva in našega lista: neusmiljeno in odkritosrečno sta udarila po nas. Upamo, da bo sedaj konec bratomornemu boju in da se bodo vse izvežbane časnikarske sile koncentrovale v uničenju nas in naših podjetij. V resnici: ni več daleč doba, ko se bodo Kranjcem vremena zjasnila! Teh lepih daril nečemo spraviti zase, ampak naj jih pokažemo tu vsemu svetu v prijazno uvaževanje! „Slovenec“ piše zadnjo soboto: „V Učiteljskem Tovarišu se še dalje hujska. „Zveza učiteljskih društev“ se je postavila na dunajskem zborovanju v vrsto Hockovih hujskačev. To ji ostane pribito. V naduto-neumnem tonu se ponavljajo v vsaki številki napadi na „klerikalizem“. Zadnja številka priporoča Marsarykov govor, a laže čez dr. Luegerja po soc. demokratskih virih. Hkrati pa slavi imenovanje Germeka kot nadučitelja v Komendi kot njegovo zmago. Dobro, da si to zapomnimo! S takimi učitelji nečemo ne mi, ne naši poslanci imeti nič skupnega. So v liberalni „Zvezi“ tudi učitelji, ki se radi sladkajo okoli naših mož, a mi se bomo držali načela, da kdor je član „Zveze“, je očitno v nam nasprotnem taboru in soodgovoren za vse, kar počne „Tovariš“. Bilo je pred kratkim v Ljubljani, da so učitelji z dežele silno zabavljali čez ljubljanske svoje tovariše, ki so spravili učiteljstvo ob kredit s politično gonjo. Njim v Ljubljani je lahko, a liberalci na deželi že čuti, kaj se pravi, nositi grehe voditeljev! „Učiteljski Tovariš“ se je izkušal znesti nad njimi, ker hoče potlačiti vsako kritiko nezmožljivih voditeljev. Pa s takim vodstvom in s takim glasilom ne more biti zadovoljno tudi liberalno učiteljstvo. Treba bo v deželnem zboru le prečitati nekaj impertinenc iz „Učiteljskega Tovariša“, pa boste videli, kako bodo poslanci navdušeni za zvišanje učiteljskih plač! Za bodoče volitve napoveduje „Učiteljski Tovariš“, da se bo učiteljstvo borilo z vsemi silami proti S. L. S. in bo nemške veleposestnike spravilo iz deželnega zbora. Bomo videli! Hkrati proglašajo „Učiteljski Tovariš“ učiteljsko hranilnico, tiskovno in šolsko društvo kot svoje strankarske ustanove. To si naj zapomnijo krajni šolski sveti, ki jim liberalni učitelji naročajo tiskovine v učiteljski tiskarni, in uradi, ki jo podpirajo. Nismo voljni, da bi se pustili od liberalnih učiteljev pretepati in jim še plačevati po vrhu!“ — Na take besede je odgovor nemogoč. Kratko rečeno: „Slovenec“ se poslužuje stare in cene taktike. Ko ne ve povedati ničesar, sirovo zavija, sumniči in laže, nazadnje nastavlja nož na grlo — vse v večjo čast božjo. Doktorji svetega pisma ne morejo drugače. To jim je v krvi. Ako nas bo kmalu konec, bo to njihova sijajna zasluga pred Bogom in ljudmi. Sedaj bo ta justifikacija toliko lažja, ker so se zaljubili v nemške veleposestnike, da jim bo

lažje rešiti slovensko domovino. Slava in hvala jim! Kaj naj stori človek, ki ga čaka gotova smrt? Izpokori naj se! To je zahteval že Krpan od Brdavsca. A hujši od Krpana in njegove kobile je „Slovenec“. Zatorej: kesamo se svojih grehov! Glava leži na tnalu. Če je bilo življenje grdo in žalostno, polno dela in trpljenja, naj bo vsaj smrt lepa in sladka! Nekateri lažejo in kradejo dobro ime iz prepričanja, drugi umirajo zaradi prepričanja. Tako je v tej solzni dolini: umrje naj poštenost, da živi sirova laž! Zato le po tej poti naprej! Bog je usmiljen, ljubezen se glasi njegova zapoved! — Tako je glede „Slovenca“. To je bilo v soboto. V ponedeljek pa je prišel „Slovenski Narod“. Rekel je: „Ne smem zaostati za kolegom iz Katoliške tiskarne, ampak moram povedati tudi jaz, kako čutim za učiteljstvo.“ In rodilo se je dete čiste ljubezni: „Srednje šole, ljudske šole v krajih srednjih šol, celo slavni zavodi, ki so osrečili St. Vid nad Ljubljano, uživajo milost, da se vesele takih božičnih počitnic, kakršne smo vsi uživali pred 6. leti. Naša vелеslavna oblast zna pač le izjeme delati, ker ona hoče v polni luči pokazati, da je ljudska šola njena prava postorka. Če smo preboleli hujše udarce od tega, potem bomo tudi tega, le neko drugo vprašanje nas vznemirja. Dokler nismo imeli lastne tiskarnice, se je vedno poudarjalo, da ne more naš zagovornik „Učit. Tovariš“ svoje misli tako zagovarjati kakor bi rad. A sedaj? Sedaj je zlezal pod klop in molči kot bi bil mrtev. Zakaj? Ali ga je tiskanje tiskovin za vladno spravilo pod „pantofel“? Tako je vrgel „Tov.“ orožje v koruzo in utihnil v bojevanju za naše pravice. Že pred leti napovedana grožnja o pasivni rezistenci je sedaj popolnoma utihnila, vsi se lahko posmehujejo vašim grožnjam, saj so naši voditelji, kar utihnili, in oblasti vas imajo še bolj za „pudelné“. Poglejmo samo podpisovanje pobotnic za draginjsko doklado! Vse je utihnilo in mirno prebavlja, kako nas je potlačil vitez v vladni palači. Z nami biti in molčati, ali pa brez zaslužka „Učit. tiskarnica“ iz vladne hiše. Tako ne sme iti dalje. „Učit. Tov.“ mora biti naš zagovornik, on mora skrbeti za nas, ne za tiskarnico! On naj direktno udarja na kranjsko struno, piliti mora direktno pregrehe kranjskih šol. oblasti, ne pa govoriti samo o bajkah! Pri letošnjih božičnih zborovanjih naj se tudi to preresetava, učitelji s kmetov ne bomo hodili poslušat samo suhoparna poročila in se zadovoljevali s tem, kar nam bodo v Ljubljani natvezili. Vsi skoro, dosežejo z odporom vse, le mi ponižno držimo hrbet, na katerega nakladajo breme, pri tem pa preganjamo pajčevino po želodec in mremo zapuščeni. Na neustrašeno delo! — K r a s e v e c.“ — No, prišli smo vendarle do sape. Pod „pantofelom“ in pod klopjo je prav prijazno. Toda Narodov „Kraševce“ naj nam dovoli eno opazko: Prijatelj, zadnje čase si spal! Bilo je n. pr. dne 4. oktobra letos, ko je priobčil naš list uvodnik „Nezdrave razmere v kranjskem šolstvu“. Takrat, prijatelj Kraševce, še nismo vrgli puške v koruzo. Takrat smo streljali, in sicer hujše na viteza, ki ga imaš v mislih, kakor ti na nas. Storili smo to iz golega strahu, seveda! Podkupljeni smo. Redimo se na škodo učiteljstva, ljubeče objeti od vladne milosti. Ko smo takole pred dobrim tednom objavili odredbo naučnega ministrstva glede letošnjih božičnih počitnic, smo pripisali dotični notici željo, naj ukrene isto dež. šol. svet za ljudske šole. To smo storili samo iz strahu pred vladno. Tako je bilo tudi doslej vedno. Nismo vrgli samo puške v koruzo, ampak tudi srce nam je padlo v hlače. To je pribito! Iz tega je razvidno, da služimo že dobrih deset let vladni in da smo krivi vsega zla samo mi. Tuintam smo napisali tudi kaj takega (n. pr. Src nimajo, Inšpekcija na cesti itd.), da bi nas lahko citirali pred sodišče. Zakaj? Ker se bojimo. Tako bodi tudi v bodoče! Sicer je pa prav, da se pomenimo na božičnem zborovanju. Ni treba metati kamenja iz zasede, ampak oko v oko! To je možko. Če smo podkupljeni, nam je treba potegniti hinavsko krinko z obraza, nam pljuniti v lice, da bo javno osramočen samogoltni vladni hlapec! Torej: iz zasede, junak s Krasa! Beseda, javno izgovorjena, je cenejša. Naš papir pa je drag, saj ga dobro plačuje vlada. Tudi časa nimamo za tako prerekanje. Lakajska služba nam je potisnila v roke portirsko palico. To je sedaj naš simbol. Puška v koruzi, pero v vladni službi.

Sobotni „Slovenec“ ima hudega mačka zaradi našega članka „Duh časa IX“. Kar oteplje okolo sebe in cepta v svoji onemogli jezici, da se mora res smiliti zadnjemu hribovcu. Se-

veda nas spominja tudi na plače ter nam žuga, da ne bodo plačevali nas, takih liberalcev, ki smo si upali ustanoviti svoj list, svojo hranilnico, svojo tiskarno itd. — Nas torej, ki smo že res kaj koristnega storili, ne bodo plačevali, Slomškarjem pa o b e t a j o nebesa! — Mi smo res radovedni, kako se bo to zgodilo in smo za zdaj mnenja, da vsi dohtarji sv. pisma, ki se zbirajo okolo „Slovenca“, niso še toliko razsvetljeni, da bi rešili to uganko. Čudežev pa tudi ne znajo delati!

C. kr. kranjski deželni šolski svet je dovolil, da se uvede na štirirazrednici na Studencu (Igu) v III. in IV. razredu za vse leto dopoldnevni pouk. Poldnevni pouk se dovoli v II. razredu dvorazrednice v Morobiču. — Začasna učiteljica in voditeljica enorazrednice v Polšnjeku je postala gospica Marija Habetova.

Kako pospeševati družbo sv. Cirila in Metoda? Razni rodoljubi stavijo razne nasvete. Služil naj bi kinematograf, tudi nepraktičnega odkrivanja se moremo močje odkrižati, ako plačamo naši družbi letno 2 K; priporočajo se družbini automati, narodni znaki namesto plesnih kotilijonov itd. Družba sv. Cirila in Metoda pozdravlja z veseljem vsak praktični nasvet, po katerem bi se mogla podpreti blagajnica in po nji koristiti Slovenstvu. Na dnevnem redu so sedaj: oglednice, narodni kolek, računski listki, družbine sprejemnice in drugo družbino blago, ki ga izkazuje koledar za l. 1908. na str. 163 do 167.

Koncert „Pevske zveze moravskih učiteljev“ bo v nedeljo, dne 29. decembra 1907. popoldne ob 5. uri, v veliki dvorani hotela „Union“ pod vodstvom gospoda prof. Ferd. Vacha. (Nastopi 50 pevcev.) Vzpored: 1. B. Smetana: Piseň na moři. (Pesem na morju.) — 2. V. Novák: Vánoční ukolébavka. (Božična uspavanka.) — 3. Jos. Klička: Náš zpěv. (Naša pesem.) — 4. P. Křižkovský: Utonulá. (Utopljenka.) — 5. E. Grieg: a) Marná láska. (Brezuspešna ljubezen.) b) Máriánská. (Marijina pesem.) — Iv. pl. Zajc: Večer na Savi. — 7. P. Křižkovský: Dar za lásku. (Dar za ljubezen.) — 8. L. Janáček: Klekání. (Čarovnica.) — 9. a) H. Palla: Cibulíčka. (Čebuljica.) b) J. Malát: Ty klášterský zvony. (Ti samostanski zvonovi.) — B. Hegar: Tábor mrtvých. (Tabor mrtvih.) — Začetek točno ob 5. uri popoldne. — Cene prostorom: Sedeži po 6, 5, 4, 3 in 2 K, stojišča po 1 K 40 h, dijaške vstopnice po 60 h se dobivajo v trafiki gospe Češarkove v Šelenburgovih ulicah in na večer koncerta pri blagajnici. — Češko besedilo s slovenskim prevodom in z razlago istotam brezplačno.

V imenu pripravljalnega odbora goriškega, sežanskega in tolminskega učiteljskega društva sklicujem v smislu § 2. postave z dne 15. novembra 1867. zaupen shod slovenskega učiteljstva Goriško-Gradiškega z dne 2. januarja 1909. ob 9. uri predpoldne v Gorico v zgornje prostore kavarne „Central“, s sledečim vzporedom: 1. Naš položaj. 2. Premestitev koprškega učiteljskega. NB. Prinesite, oziroma pošljite glasovnice in volilno poverilo za osebno dohodnino. V Dornbergu, 23. grudna 1907. Križman.

Zahvala. Kakor vsako leto je tudi letos slavna okrajna posojilnica v Krškem darovala naši šoli lep božični dar 25 K. Tudi za ustanovitev šolarske kuhinje v Leskovcu mi je ista naklonilo letos že tretji prispevek od 20 K. Za oba v prid tukajšnji šoli naklonjena darova izrekam slavni posojilnici najtoplejšo zahvalo, želeč ji dobrili in vedno boljših uspehov. Šolsku vodstvo v Leskovcu. Ivan Rupnik, voditelj.

Zahvala. Podpisana šolska vodstva so prejela od slavne c. kr. okrajnega kot varstvenega sodišča sirotinskega svetovalstva v Metliki 184 K iz sirotinskega zaklada za obdareitev ubožnih šolskih učencev z obuvalom in s šolskimi knjigami. — Preblagorodnemu gospodu Frančišku Regallyju, c. kr. okrajnemu sodniku kot načelniku sirotinskega svetovalstva v Metliki, se za njegovo poštreno in neumorno delovanje, kakor tudi za izdatno podporo v imenu obdarovancev najiskrenejše zahvaljujejo šolska vodstva: Semič, Štrekljevec in Črešnjevec, dne 20. decembra 1907. Matija Bartel, Frančišek Pirc, Josip Petrič.

Zahvala. Prejel sem po pokojni svoji soprogi Mariji Kotzmuth, ki je bila član društva „Jubilejska samopomoč“, znesek 440 K, ki mi ga je blagovolil takoj nakazati društveni predsednik, gospod nadučitelj Franc Trošt na Igu. — Zahvalju-

jem se mu najiskrenejše za njegov trud, obenem pa priporočam pristop k temu prekornemu društvu vsakemu, ki še ni bil član dosedaj. — Janez Kotzmuth, nadučitelj pri sv. Urbanu nad Ptujem.

Podelitev učnih prispevkov od uradniškega društva. Od „Prvega splošnega uradniškega društva avstro-ogrške monarhije“ za šolsko leto 1907/8 dovoljene vsote K 40.260. — kot donos za šolanje šolajočih se otrok — pride na učiteljstvo K 24.120. — Došlo je v vsem skupaj 303 prošenj; med temi je bilo 474 iz učiteljskih krogov. Ugodno rešenih je bilo 459; med temi 276 iz krogov učiteljev, oziroma učiteljskih vdov. — Iz teh podatkov je razvidno, da uradniško društvo, katerega zavarovalni pogoji prekašajo po svoji ugodnosti pogoje enakih naprav, nudi svojim članom še dobrote, kakršnih druge enake korporacije ne morejo dajati. Odtod izvira tudi, da je pristop k uradniškemu društvu še posebno koristen za učiteljstvo. Ker je pri reševanju prošenj za humanitarne prispevke vodilno načelo, v prvi vrsti ozirati se na one, ki so v slabših gmotnih odnošajih, podeli uradniško društvo večji del dovoljenih prispevkov učiteljstvu.

Prvi roditeljski sestanek na Tolminskem. Dvorazrednica na Sedlu je priredila dne 15. t. m. prvi roditeljski sestanek, ki je uspel prav lepo. Večja učna soba je bila polna staršev — nekateri so stali še ob vratih na hodniku — med njimi tudi mnogo mater. Po kratkem pozdravu in razloži o pomenu roditeljskih sestankov je govoril tov. nadučitelj Ivan Trebše o stiku domače hiše in šole. Poslušalcem se je bralo na obrazu zanimanje. K sestanku so prišli tudi gđč. učiteljici iz Breginja in tov. učitelj iz Logov in dve gospe iz sosednjega Breginja. V januarju bo tak sestanek v Breginju.

Iz Otaleža na Goriškem nam poročajo: Pri rednem občnem zboru „Bralnega društva“ v Otaležu, ki se je vršil 15. decembra, je bil enoglasno izvoljen za častnega člana tov. Andrej Sattler, zdaj učitelj v Ljublinju, zaradi zaslug pri ustanovitvi društva in potem kot prvi predsednik društva.

Sv. Urban pri Ptuj je tako srečen, da je dobil za učiteljico le za nemške šole usposobljeno kandidatino deželne ženskega učiteljskega mariborskega, Milko P., dočim prosi še mnogo, iz obeh deželnih jezikov izkušenih, vrlih slovenskih deklet za službe na slovenskem Štajerju, katerim te vsiljenke jemljejo kruh iz ust, ponašajoč se na to in ono protekcijo. — Vprašamo prav vljudno g. nadzornika Dreflaka, ali je res, kar je gospica Milka P. trdila, da je le po Vaši milosti prišla na našo šolo in da zaradi Vašega zagotovila postane pri nas kdaj stalna? Deklice slovenske, ki se pošteno trudite, naučiti se svojega materinega jezika v učiteljskih, ali Vam ne preseda, ko vidite, kako se Vam odvzema mesto za mestom in se oddaja vsiljenkam iz nemških preparandij? In mi naj to mirno gledamo? Kje ste, ki smo Vas poklicali v oskrbo krajnih šolskih zadev? Ali ste se tudi že spoznali s ptujskim Ornikom kakor naša Milka?

Deželna zveza za ptujski promet na Kranjskem je izdala krasen tableau 13 slik najlepših krajev Kranjske z naslovom Kranjsko, s slovenskim, laškim in slovensko-nemškim besedilom. Prelepo je to božično darilo, ki ga nam je naklonilo to neumorno delujoče društvo, katero pač zasluži vsestranske podpore. Deželna zveza, obstoječa šele dve leti, je v tej kratki dobi storila toliko v korist naše ožje domovine, da smemo društvu iz vsega srca čestitati na takih uspehih. Izključno zasluga „Deželne zveze“ je, da so si angleški žurnalisti ogledali našo prekrasno deželo, o kateri so po svojem povratku v domovino pisali nebroj krasnih člankov, v katerih ne morejo dosti prehvaliti krasot naše dežele in vrlin našega ljudstva. Slovenski narod je pač lahko ponosen, ko o njem pišejo Angleži, da so imeli priliko čuti „Glasbeno Matico“, ki je glasben zavod na tako visoki stopnji, da Anglež, veščak v glasbi, trdi o njem, da je tako izboren, da bi bilo težko najti v Evropi pevski zbor, ki bi bil boljši. — Ako bi se „Deželna zveza“ ne imela z nobenim drugim uspehom ponašati, že ta bi zadostoval, da z mladim društvom simpatizira vsak zaveden Slovenec. — Iz oklica, ki je pridejan vsaki sliki, posnamemo program „Deželne zveze“, ki si je stavila krasno, a tudi težko nalogo, ki jo bo pa tudi gotovo izvršila, zakar so porok nje podpisani odborniki. — Doposlani tableau je res krasno umet-

niško delo, ki naj krasi vsak slovenski dom. Vrhutega je pa slika izborna uporabljiva kot učilo pri pouku domovinoznanstva. Zato se nadajamo, da ne bo nobena šola na Slovenskem brez te krasne slike in da bo učiteljstvo po svojih močeh skrbelo, da se slika razširi tudi med narod v kolikormogoče največjem številu, osobito ker cena 1 krono za komad ni pretirano visoka. — Dovoljujemo si pa staviti „Deželni zvezi“ nek nasvet, ki ga naj bi po možnosti blagovolila uvaževati. Pri domoznanskem pouku je učitelj mnogokrat v zadregi, ker nima primernih lepih slik. „Deželna zveza“ za tujski promet naj bi izkušala sčasom izdati tudi slike posameznih krajev naših dežel v veliki obliki. Precejšnje število takih slik bi pokupile šole kot učila, ostale pa bi „Deželna zveza“ lahko uporabila za reklamo. Začetek je storjen in reči moramo, da nas je zadovoljil. Želimo le to, da bi marljivo društvo s to akcijo doseglo velik uspeh, da bi moglo svoje blagonosno delovanje nadaljevati še v večjem slogu.

Razgled po šolskem svetu.

— **Novi deželni šolski nadzornik v Trstu.** Deželnim šolskim nadzornikom na mesto vpokojenega dr. Swida je imenovan dr. Fran Perschinka, sedaj profesor na Dunaju. Dasi češkega pokolenja je dr. Perschinka vendar Nemec; je žalibog že tako, da se to važno mesto smatra za nemško posest, dasi nemške srednje šole obiskujejo večinoma Nenemci. Dr. Perschinka je bil do l. 1899. profesor na tržaški državni gimnaziji, kjer se je izkazal izvrstnim pedagogom in izbornim strokovnjakom v klasiški filologiji, ali obenem tudi v privatnem in političnem življenju radikalnim Velenemcem. Slovenščine ne zna niti besedice.

— **Boj proti alkoholu.** Na Francoskem so v šolah razobesili podobe, ki živo predočujejo škodljivost alkohola. Predstavljajo življenje moža, ki se vda je pijančevanju, kako postopa po gostilnicah, kako trpe žena in otroci, kako ga policija zasleduje, kako pada vedno bolj in slednjič zabode svojega tovariša.

Z gospodarskega polja.

— **Na Bledu** se je vršilo zborovanje interesentov tujkega prometa. Med drugim so tudi govorili o ustanovitvi gostilničarske šole v Ljubljani.

— **Davek na sladkor** se od 1. septembra 1908 znižuje za 8 K in se v tozadveni zakon sprejme kazenska določba proti umetnemu proizvajanju sladkorja. Tako je sklenil proračunski odsek in bo ta sklep gotovo sprejela tudi zbornica.

— **Železnico** bodo zidali iz Vrhniko čez Hotederšico-Razdrto-Senožeče v Štanjel.

— **Shod jugoslovanskih mest** priporoča zadnji „Gorenjec“ po vzorec nemških „Städtetage“ in shoda „čeških mest“. Tudi na Francoskem in Angleškem se vedno vrše taki shodi mest. Na teh shodih rešujejo zgolj občinsko-gospodarska vprašanja, v znamenju modernizacije samouprave v naprednem duhu. Shod čeških mest je n. pr. pretresoval tudi vprašanje reforme občinskega volilnega reda.

— **Ustanovitev deželnega zavoda za zavarovanje zasebnih uradnikov za Kranjsko** zagovarja „Slov. Narod“ in dokazuje, da je ustanovitev takega zavoda mogoča in bi se izplačala.

— **Preveč vina** imajo na Portugalskem. Zato je vlada prepovedala za tri leta nove trtne nasade, da se omeji produkcija vina.

*Uredništvo in upravljanje
Učiteljskega Tovariša*

srečno leto 1908!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1666.

Kranjsko.

(193) 1

V kamniškem okraju je stalno oddati sledeča učna mesta s postavnimi prejemki:

1. Učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zgornjem Tuhinju.
2. Učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Komendi.
3. Voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli v Tunjeah.

Pravilno opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 15. januarja 1908.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 13. decembra 1907.

Št. 2981.

(192) 1

Na petrazredni ljudski šoli v Št. Vidu je stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je poslati tukajšnjemu uradu službenim potom do 19. januarja 1908.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 16. decembra 1907.

Srečno novo leto

želi vsem gg. učiteljicam in učiteljem
vljudno jih vabeč k nadaljnemu obisku
svojega hotela

F. Seidl

Hôtel „Južni kolodvor“.

Panorama kosmorama

Dvorski trg šte. 3 (pod „Narodno kavarno“).

Od 22. decembra do vštetega 30. decembra 1907: 138 13

**Iz Prage po češkosaksonski Švici
v Draždane.**

Narodna knjigarna

161 52—8

**v Ljubljani, Jurčičev
trg št. 3**

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh

knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

Pišite po vzorce!

Barhant

in flanelo (moderne vzorce), platno, damast, prte, brisače, blago za srajce in drugo platneno in bombažasto blago, modno blago za dame in gospode najboljše in preizkušene kakovosti

priporoča izvozna trrdka platnenega in modnega blaga

V. J. Havliček 160 26—4

v Podjebradu na Češkem.

Vsako sezono novosti. Mnogo pohvalnih pisem.
Naročila nad 15 kron pošiljam poštne prosto.

Gospodom učiteljem in sl. občinstvu z dežele
se priporoča

Kavarna Prešeren

v Ljubljani, na Marijinem trgu.

Na razpolago so vsi slovenski in velika izbira tujih časopisov.

Za točno postrežbo in dobro pijačo je v vsakem oziru najboljše skrbjeno.

188 3—2 **Karel Polajnar, kavarnar.**

VERONIKA KENDA

v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu svojo veliko 118 52 17

zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Postrežba točna in solidna.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju, Rotovška ulica 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

== Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank. ==

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpreprostejših do najfinejših. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznано dobro blago. — Solidna in točna postrežba. 140 52—13

Filip Fajdiga

Ljubljana,

Sv. Petra cesta šte. 19

priporoča 136 14—14

častitemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo

pohištva v vseh slogih.

Izdeluje tudi po naročilu.

Delo solidno in trpežno.

* * * Cene nizke. * * *

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka

(20) 26—26

V PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživlja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339 88
Zavarovalnine	8.090.621 62
Izplačane škode in kapitali l. 1905	4.361.283 89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584 99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391 24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781 48
Izplačana dividenda členom življenjskih oddelkov l. 1905	206.296 40
V vsem pa doslej	1.606.893 21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509 80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383 75

Vsa pojasnila daje

Generalni zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gosposke ulice št. 12.

FR. BURGER

Spodnja Šiška

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarsko stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

156 26—5

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom dr. Ivana Oražna raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja na Turjaškem trgu št. 4, I. nadstropje

Zavod je odprt tudi med počitnicami julij in avgust.

Pojasnila daje dr. Ivan Oražen ob svojih ordinacijskih urah od 9.—10. dopoldne in od 2.—3. popoldne v Wolfvih ulicah št. 12. 185 12—2

Naš denarni zavod.

(7) 24—24

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in vključenih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljati 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za doposiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov	à 9 K	— h,	12. rok	4 K	73 h
B " 18 " " " " 17 " " 6 " " 18. " 3 " 56 "						
C " 24 " " " " 23 " " 4 " " 24. " 4 " " "						
D " 38 " " " " 37 " " 3 " " 38. " " " 66 "						
E " 46 " " " " 45 " " 2 " " 46. " 1 " 81 "						
F " 60 " " " " 59 " " 2 " " 60. " " " 70 "						
G " 70 " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "						
H " 85 " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "						

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice šte. 17.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Gospod! Berite novice, ker so za vas važne in koristne!

Razpošiljam po pošttem povzetju

za 12 K 50 vin.

krasno, dobro in moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:

Fina bela ali barvasta srajca št. ...? Dobro spodnje hlače. Lepa spalna srajca. 1 ovrtnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpečnih nogavic. Močna brisalka. Izvstne naramnice. 3 dobre žepne rute.

Vse v škafliji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugažalo, vrnem denar nazaj, 15

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovrtniki, zapetnice, napsniki in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovrtniki, robci.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrilske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venci.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrel in potrebščine za modrece.

Glase-rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovrtniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovrtniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.

Pozamentarija, porte in žnore, rezice, kre-pince in žnore za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje.

Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.

Šerpe

iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 68

Žirovnikove „Narodne pesmi“ za šolsko mladino“

(98) 23—22

se dobe edino v

„Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Izvod stane 20 h, s poštnino 3 h več.

ANTON ŠARC Ljubljana Sv. Petra cesta 8

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd. 119 52 16

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled.

Strogo solidno blago. Švicarske vezenine. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica, Kolodvorske ulice št. 8.

Angleško skladišče oblek Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloge in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatovič.

142 52 13

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—52 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznано najboljši, črni, medli

➡ lak za šolske table. ⬅

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izbiri

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—52

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznано najboljšje

prodaja (16) 50—50

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

= v Ljubljani. =

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.